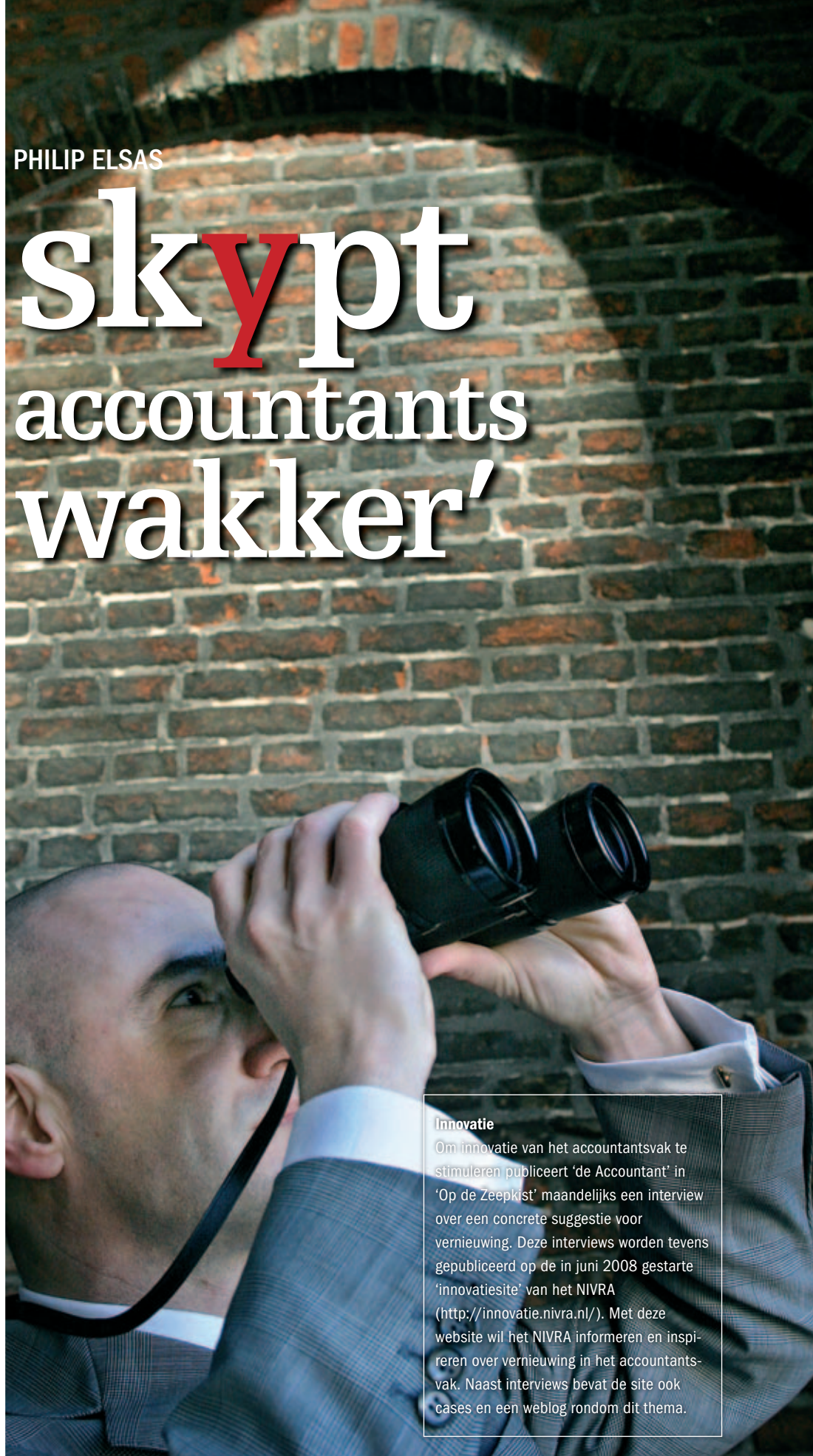

OP DE ZEEPKIST: PHILIP ELSAS

'Wie skrypt de accountants wakker'

De accountants-
controle kan door
softwarematige
analyse van processen
op heel andere leest
worden geschoeid.
Dat leidt tot een
effectievere en veel
goedkopere controle.
Dit gedachtegoed van
softwareontwikkelaar
en wiskundige Philip
Elsas lijkt nu echt
terrein te winnen.
Want "irritatie is de
moeder van innovatie".

TEKST NART WIELAARD | BEELD SIMONE VAN ES

Innovatie

Om innovatie van het accountantsvak te stimuleren publiceert 'de Accountant' in 'Op de Zeepkist' maandelijks een interview over een concrete suggestie voor vernieuwing. Deze interviews worden tevens gepubliceerd op de in juni 2008 gestarte 'innovatiesite' van het NIVRA (<http://innovatie.nivra.nl/>). Met deze website wil het NIVRA informeren en inspireren over vernieuwing in het accountantsvak. Naast interviews bevat de site ook cases en een weblog rondom dit thema.

Welke vernieuwing in het vak is er nodig en waarom?

“Ik zou graag zien dat de computationele interpretatie van processen wordt omarmd door auditors. Want een softwarematige analyse van de waardenkringloop en de functiescheidingen in een organisatie leidt tot een veel betere en efficiëntere controle. We hebben in Nederland een prachtige accountantstraditie die is gebaseerd op de waardenkringloop, een concept dat elke Nederlandse accountant kent. In het buitenland kennen ze die *supercycle* niet (Elsas woont en werkt sinds enige jaren in Canada, red.) en zijn ze erg enthousiast over het concept. Er ontbreekt echter iets aan: accountants maken niet of nauwelijks de stap om de waardenkringloop geautomatiseerd te

‘Uiteindelijk is het kiezen of delen voor accountants: of ze passen deze concepten zelf toe, of ze laten zich verrassen door een partij van buiten.’

analyseren op (het ontbreken van) functiescheidingen of omspannende verbanden in datastromen. Als we die slag kunnen maken om de analyse van die waardenkringloop op die manier te automatiseren en daarmee ook te objectiveren, hebben we goud in handen. Met moderne technologie is dat zeker mogelijk: de accountant legt dan de relevante onderdelen van die waardenkringloop op zo’n manier vast met modelleringstechnieken, dat deze door een computer kunnen worden geanalyseerd.”

Het klinkt als een wereld die voor veel accountants ver weg is van hun dagelijkse realiteit. En u bent ook al een aantal jaren bezig met dit concept. Gaat het er ooit nog van komen dat accountants dit gaan gebruiken?

“Ik word zowel uitgelachen als toegejuicht. Dit soort vernieuwingen begint natuurlijk in de wetenschappelijke hoek,

op dat front gebeurt er het nodige. Ik ben in de prijzen gevallen op een Auditing Symposium in Toronto en uitgenodigd voor nominatie voor de Wildman Medal van de American Accounting Association. Ook heeft de organisator mij uitgenodigd om college te geven aan CAAT-klassen (*Computer Assisted Auditing Techniques*) op Waterloo University. Ook heeft de State University of New York initiatief genomen tot samenwerking. De accountancydecaan is goed thuis in Petri-netten (een model om processen in kaart te brengen, red.) en is zeer enthousiast over de Nederlandse controleleer en de waardenkringloop, die in Amerika volstrekt onbekend is. Hij geniet veel aanzien in dit vakgebied en met hem bereid ik ook een boek voor over de procesgeoriënteerde audit.”

Maar toch: het gaat erom dat deze concepten uiteindelijk ook door de praktijk worden herkend. Geef eens een goed argument waarom dit zal gebeuren?

“Ik noem er een aantal. Ten eerste - heel plat - is dat het groeiend personeelstekort op accountantskantoren: deze aanpak kan daarbij de helpende hand bieden. Ten tweede zijn de modelleringstechnieken tegenwoordig goed ontwikkeld en eenvoudig toepasbaar. Er bestaan al petri-netten die er uitzien als de flowcharts die bekend zijn voor accountants, en die door de computer kunnen worden doorgrond: de Smart Flowchart. Veel belangrijker dan dat: er ontstaat steeds meer irritatie over zaken als SOx en de accountantscontrole waarin compliance-aspecten de bovenaan voeren, zowel binnen als buiten de accountantsbranche. In de Verenigde Staten willen steeds meer mensen in de universitaire wereld daar vanaf. En daar zitten de gangmakers met visie die de big

‘De accountant legt de relevante onderdelen van de waardenkringloop zo vast, dat deze door een computer kunnen worden geanalyseerd.’

four inschakelen voor innovatie. Juist die irritatie kan een doorslaggevende factor zijn, volgens de Petroski-theorie: *Technological innovation as response to perceived failures of existing products - irritation, and not necessity, is the mother of invention.*”

Ziet u al bemoedigende signalen?

“Zeker. IFAC (International Federation of Accountants, red.) is bezig om een kanteling naar procesgeoriënteerde auditing te maken in drie jaar tijd. En voor wat betreft mijn eigen concepten: met gespecialiseerde softwarebedrijven als ACL en CaseWare heb ik contact over software waarmee de accountant met eenvoudige modelleringstechnieken die waardenkringloop kan vastleggen. Dat is op zich niet nieuw. Wat nieuw is, is dat die vastlegging ook executeerbaar is. Ook word ik steeds vaker benaderd door goedlopende websoftwarebedrijven die mij vragen hen te helpen de audit verticaal aan te boren. Het wachten is inderdaad op een doorbraak. De big four zijn geïnteresseerd, maar willen alleen maar zo’n rigoureuze stap zetten als ze allemaal tegelijk gaan. Anders raakt de markt te veel verstoord. En bij voorkeur via een *preferred* audit softwareleverancier. Dat scheelt een investeringsrisico. Uiteindelijk is het kiezen of delen voor accountants: of ze passen deze concepten zelf toe, of ze laten zich verrassen door een partij van buiten. Ik pleit natuurlijk voor het eerste. Want anders komen accountantskantoren in dezelfde situatie als telecombedrijven die werden verrast door Skype.” □

Meer weten: www.computationalauditing.com en http://artsms.uwaterloo.ca/accounting/uwcisa/symposium_2007/Program.htm.